

Зелено по вертикала

Озеленяване на ограничени градски площи

ланд. арх. **Верджиния Костова**

Един от начините да направим по-атрактивно градското обкръжение е с растения върху и около сградите, да озеленим "вертикалната и хоризонталната повърхност" на града: покривите, стените и други твърди повърхности. Увеличаването на количеството зеленина в градовете има и много практични предимства: тя пречиства въздуха от замърсители и прах, поема вредни химически елементи, падащи заедно с валежите, подобрява климата, като чрез изпаренията растенията понижават температурата и повишават влажността на въздуха. Наличието на повече растителност също така помага за запазване на биоразнообразието в градовете, като осигурява убежище за птиците и други живи организми. Вертикалното озеленяване също така е много подходящо за подобряване на вида на някои сгради. Покритието с растения на фасадите предпазва стените от прекалено нагряване през лятото и прекалено изстигане през зимата, а също и от влиянието на киселинни дъждове. Голямо предимство на вертикалното озеленяване е, че за засаждането му е необходима малка площ, като в същото време то осигурява много квадратни метри зеленина.

КАК СЕ ПРАВИ ВЕРТИКАЛНО ОЗЕЛЕНЯВАНЕ

В продължение на векове определени пълзящи като дивата лоза и бръшляна са били използвани, за да декорират сградите. Тези растения самостоятелно се прикрепят към фасадата и могат да покрият цялата повърхност. По този начин обаче е възможно да повредят мазилката или да причинят проблеми, ако се наложи поддръжка на сградата. Има различни решения чрез използването на треяжи, панели или кабелни системи да се осигури опора на растенията, като те се държат настрана от стената.

КОНСТРУКЦИЯ ПРЕД СТЕНАТА

Някои катерливи и увивни растения се нуждаят от конструкция, поставена пред стената, която да ги поддържа. За прикрепянето се използват опори от опъната поцинкована или стоманена тел, тънки тръбички, тънки въжета, дървени летви, поставени вертикално или оформени като решетка. Видът опора се избира в зависимост от растението (катерливо, увивно или пълзящо). В много случаи, особено при ниските сгради, за опори могат да служат треяжите (ажурни дървени или метални решетки). Те са красиви, но не са подходящи за големи височини, където прикрепването им е трудно, освен това не са устойчиви на силен вятър. Решетките се закрепват към стената с помощта на стоманени скоби, които се забетонират или се завинтват към

е · к · с · т · е · р · и · о · р

дървени клепета. Това закрепване е достатъчно здраво и за най-тежките и високи растения. Подходящи за вертикално озеленяване са: клематис, катерливи и увивни рози, вистария.

Растенията се засаждаат по същия начин като тези в градината, като разстоянията зависят от растителния вид. Все пак, те трябва да се засаждаат възможно най-близо до стената. Когато няма възможност да има почва в непосредствена близост (например, когато има мазета или настилка), засаждането може да се направи в дървени, бетонни или керамични кашпи или да се изидат специално за целта цветарници. Най-добре е растенията да са засадени в почва, защото в съдовете пространството за корените е ограничено, но ако все пак нямаме друг избор, се препоръчва съдовете да са максимално големи.

ЖИВИ СТЕНИ

В България се използват два начина за направа на живи стени: с помощта на правоъгълни пластмасови модули или безпочвено, като се използва специфичен синтетичен текстил.

Когато се правят живи стени от пластмасови модули, е важно стената, която ще се озеленява, да се хидроизолира добре с подходяща замазка. Като допълнителна хидроизолация се препоръчва да се сложи фолио за направа на водни площи. Модулите са разделени на отделни гнезда с дълбочина 15 см. Насипването на почвата и засаждането се прави преди окачването им на стената. Модулите се нареждат на лайсни, които са предварително закачени на стената. Напояването е капково – в горната част на всеки панел минава маркуче, което напоява модула под него. На пода, под зелената стена, задължително се прави плитко корито от неръждавейка или друг подходящ архитектурен материал, в който се събира отцедилата се от стената вода, която след това се оттича в канализацията. Поливната система се задвижва от помпа с програматор за честотата на поливането.

БЕЗПОЧВЕНИ ЗЕЛЕНИ СТЕНИ

Когато се правят безпочвени зелени стени по технологията на френския ботаник Патрик Бланк, се използват три части: метална рамка, PVC слой и слой филц от полиамид. Металната рамка може да бъде окачена на стената или пък да е свободностояща. Предназначението ѝ е да държи конструкцията, както и да осигури въздушен слой между зелената и архитектурната стена, служещ като ефективен термичен и акустичен изолатор. Върху металната рамка се захваща PVC слой с дебелина 1 см. Той осигурява твърдост и водоустойчивост на „зелената“ конструкция. Следва филцовият слой, ушит под формата на джобове, който се захваща за PVC слоя, като във всеки джоб се засажда растенията под формата на семена, на резници или на вече пораснали растения. Гъстотата им на засаждане е около трийсет растения на квадратен метър. Друго

предназначение на синтетичния текстил е да не позволява на корените да преминат през него. Филцовият слой е с висока капилярност – това осигурява равномерно разпределение на водата в структурата. Поливането е автоматизирано и се задейства от помпа с програматор. Във водата са разтворени торове и минерали, които всъщност изхранват растенията.

Цялата тежест на вертикалната градина, включително растенията и металната рамка, е помалка от 30 кг/м². Поради тази причина технологията може да се приложи върху всяка стена без ограничения за размера ѝ. Подходящи растения са почвопокривните, ниските храсти, многогодишните цветя, ниски ароматно-кулинарни и ядливи растения.

ТЕРАСИ И БАЛКОНИ

Терасите и балконите са удоволствие за хората, които нямат градини, дават възможност за релакс, както и за изолация от съседите, скриване на грозни тръби и стени. Терасите и балконите могат да се озеленят по няколко начина. Можем да посадим растения в почвата до основата на сградата и да ги повдигнем до парапета или до покрива на терасата или пък да ги засадим в цветарници или съдове (кашпи, саксии, сандъци), поставени по периферията на терасата или върху парапета. Ако терасата е по-голяма, можем да изидаме трайни цветарници. Подходящи растения за засаждане в съдове на терасата са джуджестите и миниатюрни форми на широколистните и вечнозелени дървета, ниските храсти, многогодишните и едногодишните цветя. Сандъчетата върху парапета се прикрепят с шини в П-образна форма. В сандъчетата се засаждаат предимно висящи растения и цветя.

ПРОЗОРЦИ

Прозорците могат да се озеленяват със сандъчета, подредени върху корнизите, които са широки минимум 15 см. Препоръчва се, от съображения за сигурност, да се прикрепят с лек ажурен метален или дървен парапет. Подходящи са ниските храсти, почвопокривните и ароматно-кулинарните растения, едногодишните и многогодишните цветя.

КОЛОНИ

Стълбовете и колоните се озеленяват с увивни или пълзящи растения (полигонум, клематис, роза, вистария). Когато няма възможност за засаждане на растенията в почвата до основата на колоните, могат да се използват висящи растения, засадени в съдове, прикрепени към колоните.

